

HIIUMAA VALLA ARENGUKAVA 2035+

Tegevuskava 2019-2025

2020

Sisukord

Sisukord.....	2
1. INIMARENG	3
1.1 VALITSEMINE	3
1.2. TURVALISUS.....	4
1.3. RAHVATERVIS	5
1.3.1 Maakondlikult olulised investeeringuobjektid	5
1.4. VABA AEG, SPORT, KULTUUR JA NOORSOOTÖÖ.....	6
1.4.1 Maakondlikult olulised investeeringuobjektid	6
1.5 HARIDUS	8
1.5.1 Maakondlikult olulised investeeringuobjektid	8
1.6. SOTSIAALNE KAITSE.....	9
1.6.1 Maakondlikult olulised investeeringuobjektid:	9
2. MAJANDUSARENG	10
2.1 Maakondlikult olulised investeeringuobjektid	10
3.TARISTUD JA ÜHENDUSED	13
3.1 Maakondlikult olulised investeeringuobjektid	13
4. KÜLASTUSKESKKOND	15
4.1 Maakondlikult olulised investeeringuobjektid	15
5.KESKKONNAHOID JA -TEADLIKKUS	17
5.1 Maakondlikult olulised investeeringuobjektid	17

1. INIMARENG

1.1 VALITSEMINE

Tegevused	Elluviimise aeg	Vastutaja / eestvedaja
<i>Meede 1. Tõhusalt toimiv, optimaalse struktuuriga omavalitsus</i>		
Vallavalitsuse ja osavaldade struktuuri ning ülesannete jaotuse analüüsimine optimaalse struktuuri tagamiseks, valitsemise audit.	2020-2021	Hiiumaa Vallavalitsus
Ühendasutuste juhtimise ümberkorraldamise analüüs.	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 2. Tasakaalustatud ja kodanikulähedased otsustusprotsessid ning kvaliteetsed avalikud teenused kõikides osavaldades</i>		
Hallatavate asutuste kasutuses oleva vara riskiasutus optimaalse hõivatuse eesmärgil.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Hallatavate asutuste senise struktuuri analüüs avalike teenuste osutamiseks parimal võimalikul viisil.	2020	Hiiumaa Vallavalitsus
Hallatavate asutuste IT-tugiteenuse standardiseerimine ja andmesidevõrkude korrastamine ning arendamine.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Vallavalitsuse ja osavallavalitsuste töötajate/teenistujate rahulolu uuringu läbiviimine – viiakse läbi igal aastal, 1 kord aastas.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 3. Töötajate professionaalne areng on toetatud ja rakendatakse tõhusalt motivatsioonisüsteemi</i>		
Määratletakse vajalikud kompetentsid (oskused, hoiakud) ja arendatakse töötajaid läbi kooolituste jm tegevuste.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 4. Külaelu ja mittetulunduslik koostegevus on väärtustatud ja külades on loodud hea elukeskkond. Vallas on kodanikuühiskonda ja vabatahtlike kaasamist soodustav keskkond</i>		
Juurutatakse kodanikuühenduste toetamise ühtne kord.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus
Töötatakse välja külade esindusorganite (külanemad, külaseltsid) koostöö põhimõtted (sh statuut).	2019-2025	Hiiumaa Vallavalitsus/ Hiiumaa Arenduskeskus/ Kodukant Hiiumaa
Töötatakse koos külaseltsidega välja põhimõtted ja konkreetsed pakkumised avalike teenuste delegeerimiseks piirkondade, külamajade kaupa.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus

Kodanikuühendused kui kogukonnateenuste pakkujad. Korraldatakse koolitusi. (Tark küla. Õppiv kogukond. Külamajad peavad tulu teenima, et ennast ise ära majandada.)	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus, Hiiumaa Arenduskeskus, Külaliikumine Kodukant
<i>Meede 5. Hiiumaa Vallavalitsus on avatud koostööpartner erinevatele sihtrühmadele ja huvigruppidele</i>		
Antakse välja regulaarselt Hiiumaa Teatajat.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Toimuvad regulaarsed kohtumised vallakodanike, vallavalitsuse hallatavate asutuste töötajate ja meedia esindajatega.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Toetatakse noortevolikogu tegevust.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Korraldatakse sõprusomavalitsuste, rahvusvaheliste organisatsioonide ja saatkondade esindajatega kohtumisi ning viiakse ellu koostööprojekte.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Luuakse infobaas (kontaktid) Hiiumaal õppinud noorte kohta kontakti hoidmiseks ning Hiiumaa arengusse kaasamiseks.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus ja Hiiumaa Vallavalitsus / koolid
<i>Meede 6. Hiiumaa valla eelarve koostamist ja täitmist on juhitud vastutustundlikult</i>		
Minnakse üle tekkepõhisele eelarvestamisele.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus
Kaasavat eelarvet rakendatakse vallaüleselt.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Strateegiliste kavade koostamine</i>		
Koostatakse Hiiumaa valla üldplaneering.	2019–2023	Hiiumaa Vallavalitsus

1.2. TURVALISUS

Tegevused	Elluviimise aeg	Vastutaja / eestvedaja
Turvalisuse nõukogu tegevuse koordineerimine.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Regulaarsed kohtumised ja õppused Politsei- ja Piirivalveameti, Päästeameti, vabatahtlike päästjate - merepäästjate, Kaitseliidu jt turvalisust tagavate organisatsioonidega ning nende tegevuse toetamine (koostööprojektid).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Koostööprojektide läbiviimine vabatahtlike päästjate (sh merepääste) võimekuse toetamiseks.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 1. Ennetustegevus lasteaedades, koolides, noortekeskustes laste ja noorte õigusrikkumiste ennetamiseks ja/või vähendamiseks</i>		

Teavitustöö alkoholi ja mõjuainete kahjulikkusest ning tegevused nende kättesaadavuse vähendamiseks.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus/ Tervisenõukogu; riiklik eestvedaja on Tervise Arengu Instituut (TAI);
<i>Meede 2. Ennetustegevus laste ja noorte õiguskultuuri kasvatamiseks</i>		
Ohutusalane teavitustöö koostöös Maanteeameti, Politsei- ja Piirivalveameti ning Päästeametiga erinevatele vanuse- ja sihtrühmadele.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 3. Kodanike teadmiste ja aktiivsuse soodustamine turvalisuse küsimustes (õigusrikkumistest teavitamine, kodanike enda aktiivsuse tõstmine oma vara kaitsmisel, naabrivalve jms)</i>		
Teavituskampaaniatest osavõtt ja läbiviimine (vägivallavastane ennetustöö, mõjuainete kahjulikkuse teavitustegevus; muude riskikäitumiste vähendamisele suunatud tegevused).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus osaleb koostööpartnerina kampaaniate läbiviijatele
Maakonna kriisikomisjoni töö korraldamine ning kriisiplaani koostamine.	2019-2025	Hiiumaa Vallavalitsus

1.3. RAHVATERVIS

1.3.1 Maakondlikult olulised investeringuobjektid

- Hiiumaa Haigla ruumiprogrammi ümberkorraldamine.
- Tervisekeskuse rajamine.

Tegevused	Elluviimise aeg	Vastutaja / eestvedaja
<i>Meede 1. Uutele spetsialistidele munitsipaaleluruumide võimaldamine</i>	2021–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Toetussüsteemi väljatöötamine Hiiumaa vallas tööd alustavale perearstile	2021	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 2. Koostöös tervishoiuteenuste pakkujatega tervisliku mõtteviisi edendamine</i>		
Viiakse läbi süsteemselt terviseedenduslikke tegevusi ja propageeritakse tervislikke eluviise.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus koostöös kodanikeühendustega
Tervishoiu- ja hoolekandeesutustes pakutakse kohalikku toitu.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Osaletakse aktiivselt asjakohastes programmides ja kampaaniates.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Teema arengukavade koostamine</i>		

Koostatakse Hiiumaa tervise- ja heaoluprofiil.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus

1.4. VABA AEG, SPORT, KULTUUR JA NOORSOOTÖÖ

1.4.1 Maakondlikult olulised investeringuobjektid

- Hiiumaa spordikeskus sh tennise sisehall ja jalgpalli kunstmuruväljak.
- Multifunktsionaalne kultuurikeskus Kärddlasse.
- Käina Kultuurikeskuse renoveerimine.
- Noortekeskuse tegutsemiskohtade kaasajastamine, sh Kärddla noortemaja kolimine valmivasse Hiiumaa spordikeskusesse.
- Muuseumihoidla rajamine.
- Paluküla terviseraja arendamine, sh kunstlume tootmise võimaluste loomine.
- Palade Spordihoone renoveerimine.
- Emmaste spordikeskuse renoveerimine.
- Nurste krossiraja renoveerimine.

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja / eestvedaja
Töötatakse välja ühtne Hiiumaa esindamise vorm ja stiil (võistlusvorm, esindusriided, logod jms.) koostöös erasektoriga.	2019-2021	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Spordiliit
<i>Meede 1. Vaba aja-, kultuuri- ja sportimisvõimalused on mitmekesised ja kaasaegsed kõikides Hiiumaa piirkondades</i>		
Rajatakse igasse osavalda uusi ja hoitakse kaasaegsetena mänguplatsid, palliplatsid, väljõusaalid, loodusrajad, rehabilitatsiooniväljakud jne.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Järjepidevalt hooldatakse ja parendatakse koolistaadioneid.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 2. Huvitegevus sh rahvakultuuriga tegelemine on kättesaadav igale Hiiumaa inimesele</i>		
Luuakse ühtne üle-hiiumaaline kultuuri-, spordi- ja vaba aja tegevusi kajastav veebileht, mis on osa www.hiiumaa.ee lehest.	2020-2021	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 3. Merekultuur ja -sport on au sees</i>		
Toetatakse meresporti harrastamist taristu parendamise ja sportimisvõimaluste tekitamisega (treener, treeningvahendid) Hiiumaa valla sadamates.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Spordikool / Hiiumaa Spordiliit
<i>Meede 4. Spordi ja kultuuritegevuse juhtimine ning korraldamine toimub ühtselt ja professionaalselt</i>		
Hiiumaa spordikeskuse valmimise järgselt kasutusest väljalangev taristu võõrandatakse või leitakse uus kasutusotstarve (Polgu võimla,	2020–2023	Hiiumaa Vallavalitsus

Mängude Maja, Kõrgessaare mnt 2 noortekeskus).		
Kaardistatakse Hiiumaa spordivaldkonna korraldus ning töötatakse välja tegutsemispõhimõtted.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus
Koostatakse igal aastal jooksva aasta 1. detsembriks järgmisel aastal Hiiumaal toimuvate spordi- ja kultuurisündmuste kalender.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Töötatakse välja ühtsed üle-hiiumaalised huviharidustoetuse kasutamise põhimõtted.	2019-2020	Hiiumaa Vallavalitsus
Töötatakse välja sportlaste tunnustamise põhimõtted Hiiumaa esindamisel saavutatud väljapaistvate tulemuste eest	2020	Hiiumaa Vallavalitsus
Kehtestatakse ühtsed põhimõtted spordiorganisatsioonidele ja kultuurisündmustele toetuse andmisel.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus
Täiendatakse Hiiumaa valla mittetulundusliku tegevuse toetamise korda suursündmuste toetamise osas.	2021	Hiiumaa Vallavalitsus
Koordineeritakse Hiiumaa noortesporti	2020-2025	Hiiumaa Vallavalitsus koostöös kodanikeühendustega
Toetatakse etendus-, kontsert- ja näitustegevusi vajaliku taristu inventariga nt peolauad, toolid, välitelgid, mobiilne välilava.	2019–2025	Osavaldade kultuurivaldkonna asutused
<i>Meede 5. Raamatukogud ja muuseumid on innovatiivsed, pärandkultuuri säilitavad mäluasutused</i>		
Kaasajastatakse Hiiumaa raamatukogude tehnilist baasi ja sisustust.	2020–2025	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa raamatukogud
Korraldatakse ümber raamatukogude tegevuskohad.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Muuseumide tegevuse korrastamiseks ja kooskõlastamiseks koostatakse valla osalusel asutatud muuseumide ja näitusepindade koostöö- ja turunduskava.	2019-2025	Hiiumaa Vallavalitsus/ SA Hiiumaa Muuseumid
<i>Meede 6. Hiiumaa noorsootöö toimib keskselt koordineerituna ning vastavalt Eesti Avatud Noortekeskuste heale tavale</i>		
Arendatakse nutikat noorsootööd ja kaasajastatakse inventari.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus / noortekeskused
Maakondlikult olulised investeeringuobjektid		
Hiiumaa spordikeskus sh tennise sisehall ja jalgpalli kunstmuruväljak.	2019–2023	Hiiumaa Vallavalitsus

Käina Kultuurikeskuse renoveerimine.	2021–2022	Hiiumaa Vallavalitsus
Emmaste spordikeskuse renoveerimine.	2019–2021	Hiiumaa Vallavalitsus
Palade spordihoone renoveerimine.	2019–2023	Hiiumaa Vallavalitsus
Paluküla terviseraja arendamine	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus

1.5 HARIDUS

1.5.1 Maakondlikult olulised investeeringuobjektid

- Kärkla Põhikooli uue õppehoone rajamine.
- Hiiu Valla Lasteaia Kalda maja renoveerimine.

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja / eestvedaja
<i>Meede 1. Hiiumaal on võimalik omandada konkurentsivõimeline haridus, jätkamaks õpinguid või tööelu nii kodu- kui välismaal</i>		
Lepitakse kokku ja määratletakse, mis on Hiiumaa üldhariduskoolides eripärad.	2019–2021	Hiiumaa Vallavalitsus
Kõpu õppekompleksile lisatakse lisaks õppefunktsioonile muid tegevussuundi.	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus
Korraldatakse ümber Kõpu õppekoha õpe õppetegevuseks teistes Hiiumaa koolides.	2020–2022	Hiiumaa Vallavalitsus
Alustatakse kompleksse süsteemi väljatöötamist erivajadustega õpilaste ellu astumiseks.	2020–2023	Hiiumaa Vallavalitsus / koolid / sotsiaalkeskus
<i>Meede 2. Laste erivajadused on õigeaegselt märgatud ja saadakse asjakohast tuge</i>		
Tagatakse tugispetsialistide kättesaadavus kõigile kooli- ja lasteaialastele (viiakse läbi vajaduste kaardistamine).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 3. Hiiumaa haridusasutustes on kvaliteetne kohalik toit</i>		
Toetatakse haridusasutustes kohalike tootjate poolt pakutava toidu kasutamist.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Korraldatakse regulaarselt terviseteadlikkuse infopäevi, koolitusi jms nii lastele kui lapsevanematele ja haridusasutuste juhtkonnale ning kokkadele.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus / haridusasutused / tervisenõukogu
Rajatakse kooliaiad või -peenrad.	2019–2025	Hiiumaa haridusasutused / Hiiumaa Ametikool
<i>Meede 4. Haridusasutused soodustavad lisaks vaimsele arengule ka füüsilist arengut</i>		

Haridusasutustesse rajatakse siseterviserajad ja /või -alad ning rendatakse võimalusi aktiivsete õuevahetundide pidamiseks.	2019–2025	Hiiumaa haridusasutused
Arendatakse ujumise algõpetust lasteaedades, põhikoolides.	2019–2025	Hiiumaa haridusasutused
<i>Meede 5. Ettevõtlikkus- ja ettevõtlusõpe</i>		
Arendatakse noorte ettevõtlikkust läbi praktika ja töövarjuks olemise korraldamise.	2019–2023	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE) ¹
Korraldatakse õpilasfirmade koolitusprogrammi juhendajatele.	2019–2023	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)
Toetatakse õpilasfirmade inkubaatorit.	2020–2023	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)

1.6. SOTSIAALNE KAITSE

1.6.1 Maakondlikult olulised investeringuobjektid:

- Sotsiaalkeskuse ehitamine (Pargi 3).
- Hiiu Maakonna Hooldekeskus Tohvri laiendamine.
- Hiiumaa sotsiaalkeskuse tegevustoa (Kõrgessaare mnt 2, Kärkla) kolimine Tuuru majja (2019).
- Pansionaadi teenuskohtade rajamine üle Hiiumaa.
- Samaaria Hiiumaa Hooldekodu hoone renoveerimine ja laiendamine.
- Hellamaa perekeskuse arendamine.

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja / eestvedaja
<i>Meede 1. Sotsiaalteenuste korraldamine on ühtne ja võimekas</i>		
Sotsiaalteenuste osutamine ja toetuste maksmine viiakse ühtsetele alustele.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus
Töötatakse välja teenuste osutamise kvaliteedi-standardid.	2020-2022	Hiiumaa Vallavalitsus
Kaasatakse vabatahtlikke sotsiaalhoolekandes.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus
Koostatakse tervise- ja heaoluprofiil.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 2. Sotsiaalteenuste kättesaadavus, nende pidev arendamine</i>		
Toetatakse psühholoogi, psühhiaatri, logopeedi, eripedagoogi jt tugiteenuste kättesaadavust kodu lähedal.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Jätkatakse ja laiendatakse pensionaaditeenuse osutamist üle Hiiumaa.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 3. Sotsiaalteenuste vajaduspõhine mitmekesistamine</i>		

¹ PATEE- programm „Piirkondlikud algatused tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamiseks“.

Üle maakonna viiakse läbi küsitlus, selgitamaks välja potentsiaalsed abivajajad ja nende vajadused erinevate sihtgruppide seas (1 kord 4 aasta jooksul).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Omastehooldajate koormuse vähendamiseks arendatakse sotsiaalteenust sotsiaalhoolekande "Hooldamine perekonnas" kohaselt, kus toimub isiku hooldamine sobivas perekonnas, kelle liikmete hulka ta ei kuulu.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Laiendatakse päevakeskuse teenuse pakkumist Käina osavallas.	2019–2022	Hiiumaa Sotsiaalkeskus
Elanikke teavitatakse ja motiveeritakse hoolduspere teenuse osutamiseks.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Pikaajalisi töötuid aktiveeritakse koostöös Töötukassaga (tööhärgutuse järgselt tegevused jms).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 4. Laste ja perede heaolu ja turvalisus on tagatud läbi ennetustegevuse</i>		
Korraldatakse esmatasandi ennetuslikke koolitusi ja programme lapsevanematele vanemlike teadlike oskuste tõstmiseks; lastele ja noortele riskikäitumise [koolikohustuse mittetäitmine, erinevad sõltuvused (sh alkohol, nutiseadmed, tubakas, narkootikumid), vähene liikumine, ebatervislik toitumine] ärahoidmiseks.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus koostöös kodanikeühendustega
Korraldatakse noortele ja peredele finantsalaseid koolitusi hilisema majandusliku toimetuleku parendamiseks.	2020–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 5. Vanemahariduse edendamine</i>		
Korraldatakse vanemahariduse alaseid koolitusi.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Viiakse ellu teavitustegevusi (erinevate infokanalite teadlik ja süsteemne kasutamine).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Maakondlikult olulised investeeringuobjektid</i>		
Hiiu Maakonna Hooldekeskus Tohvri laiendamine 40 täiendava voodikohaga dementsetele.	2019–2025	SA Hiiu Maakonna Hooldekeskus Tohvri
Sotsiaalkeskuse ehitamine (Pargi 3):		
I etapi (kogukonnas elamise ja ööpäevaringse erihoolekande teenuskohtade) rajamine.	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus
II etapi (lastekeskus, päevahoid, pansionaat, intervallhooldus) rajamine.	2022-2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Tuuru maja kohandamine sotsiaalkeskuse teenuse pakkujaks (2019).	2019	Hiiumaa Vallavalitsus
Hellamaa Perekeskuse arendamine	2020-2025	

2. MAJANDUSARENG

2.1 Maakondlikult olulised investeeringuobjektid

- Loome- vm ettevõtlusinkubaatori / residentuuride rajamine.
- Lehtma tööstusala.
- Kõrgessaare tehnopark ja sadama ümbruse lähiala tööstusala.
- Kärddla Rehemäe piirkonna tööstusala.
- Kärddla Sõnajala tänava ja Kõrgessaare mnt/Männiku tee vaheline tööstusala.
- Käina Mäe tänava piirkonna tööstusala.

- Käina, Spordi tn planeeringuala taristu väljaehitus.
- Emmaste ja Pühalepa osavalla tööstusalad.
- Serveripark

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja / eestvedaja
<i>Meede 1. Hiiumaa maine kujundus: Hiiumaa kui sobiv elu- ja töökeskkond ning Hiiumaa kui hinnatud kaubamärk</i>		
Luuakse Hiiumaa turundusjuhi ametikoht ning rahastatakse tegevusi.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus/ Hiiumaa Arenduskeskus
Koostatakse koos ettevõtjatega Hiiumaa kui kaubamärgi kontseptsioon ning viiakse see ellu.	2020–2025	Hiiumaa Arenduskeskus PATEE ²
Töötatakse välja ja viiakse ellu turundusplaani tutvustamiseks regulaarselt Hiiumaad kui head elu- ja töökeskkonda.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus PATEE ja MATA ³ .
Osaletakse üürimajade programmis.	2021–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Töötatakse välja Hiiumaa ettevõtjatele suunatud investeeringute toetuse- ja tagatisfondi põhimõtted. Suunata sihtgrupp kasutama Kredexi ja teisi asjakohaseid meetmeid.	2020–2022	Hiiumaa Vallavalitsus
Algatakse koos partneritega ideede programm “Hiiumaa väljakutse” parimate spetsialistide ja vahendite kaasamiseks ning ideede elluviimiseks konkreetsete probleemide lahendamises.	2020–2022	Hiiumaa Vallavalitsus
Töötatakse välja koos partneritega stipendiumite süsteem, mis motiveeriks häid spetsialiste tulema (tagasi) Hiiumaale.	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Arenduskeskus
<i>Meede 2. Kohaliku ressursi väärindamise toetamine</i>		
Kaardistatakse saare taastuvenergia ja biomajanduse (sh jäätmete) potentsiaal väärtuspakkumiste koostamiseks loodusressursi väärindamiseks	2019–2020	Hiiumaa Arenduskeskus (projektipõhine)
Koostatakse Biosfääri programmiala (BPA) ettevõtlustingimuste võrdlus Eesti ja teiste BPA piirkondadega.	2020-2023	Keskkonnaamet/ Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)

² PATEE- programm „Piirkondlikud algatused tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamiseks“.

³ MATA- maakondlike arengustrateegiate toetus

Kaardistatakse Hiiumaal asuvad võimalikud äri- ja tootmismaad ning büroopinnad ning hoitakse sellekohane info avalikult kättesaadav.	2019-2025	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)
Edendatakse valdkonnaülevalt eri ettevõtlusvaldkondade koostööd (tootearendus, turundus, müük), luuakse vastavad võrgustikud (näiteks turismi- ja elamusmajandus ning põllumajandus ja toiduainetetööstus). Võrgustiku koordineerimine.	2019–2022	Hiiumaa Arenduskeskus
Selgitatakse välja eeldused, vajadused ja võimalused ettevõtlusinkubaatori rajamiseks sh kaasaegne kontorikeskkond (MATA).	2021	Hiiumaa Arenduskeskus (sh PATEE)
Koostatakse väärtuspakkumine niši (näiteks pansionaat-tüüpi) spaa rajamiseks.	2020	Hiiumaa Vallavalitsus
Koostatakse ja viiakse ellu koostöös ettevõtjatega loomemajanduse turundusplaan, sh osalemine messidel, koolitusprogramm, virtuaalne nõustamisteenus jms.	2020–2022	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)
<i>Meede 3. Tööstusalade taristu rajamine (MATA)</i>		
Hinnatakse tööstusalade arendamise võimalusi olemasolevate planeeringute alusel, tegeliku olukorra alusel ning tehakse võimaluste ja vajaduste analüüs.	2019–2020	Hiiumaa Arenduskeskus (PATEE)
Koostatakse väärtuspakkumised potentsiaalsetele investoritele nii kodu- kui välismaal.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus/ Hiiumaa Arenduskeskus
<i>Meede 4. Ettevõtjate arenguprogramm toetamaks kaasaegsete juhtimis- ja töövõtete rakendamist ettevõtluse arenguks</i>		
Valla majandusvedurite arenguprobleemidega personaalne tegelemine ja tugimine riigistruktuurides.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Arenduskeskus
Töötatakse välja väikeettevõtjate arenguprogramm, sh koolitused, õppereisid, mujal Eestis ja välismaal praktika võimalused.	2019	Hiiumaa Arenduskeskus (sh PATEE)
Väikeettevõtjate arenguprogrammi rakendamine.	2019–2022	Hiiumaa Arenduskeskus
Vajaduspõhised erialased täienduskoolitused.	2019–2022	Hiiumaa Ametikool
Ettevõtjate info-teemahommikud päevakohastel teemadel.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus ja Hiiumaa Arenduskeskus

Ettevõtete digiauditis osalemise eestvedamine. Aidatakse taotleda toetust ettevõtluse digitaliseerimiseks (<i>tööjõu defitsiidi juures on automatiseerimine vältimatu</i>).	2019-2025	Hiiumaa Arenduskeskus
<i>Meede 5. Suvehiidlaste tihedam sidustamine saare ettevõtlusega.</i>		
Suvehiidlased kaasatakse arendusprojektide loomisel ja elluviimisel.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Suvehiidlastega suheldakse regulaarselt eri kanalite kaudu.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Suvehiidlasi kaasatakse teadmiste ja kogemuste jagamiseks kohalikele ettevõtjatele.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus

3.TARISTUD JA ÜHENDUSED

3.1 Maakondlikult olulised investeeringuobjektid

- Kõrgessaarde kütusetankla rajamine.
- Kalana sadama-ala, sh Ristna jahisadama poolelioleva taristu väljaarendamine.
- Sõru väikelaevasadama arendamine
- Heltermaa-Rohuküla sadamatesse varu- ja lisaparvlaevade⁴ sildumisvõimaluse loomine.
- Riigiteede tolmuva katte alla viimine, sh Kärkla-Käina mnt lõpetamine, Puski-Käina maantee, Nurste-Kuriste, Nurste-Harju, Vahtrepa tee, Suureranna tee, Taterma-Lelu ja Ühti Lelu tee, Suuremõisa-Kallaste-Hellamaa.
- Kiire internetiühenduse taristuvõrgu väljaehitamine.
- Kergliiklusteed: Malvaste teerist-Reigi kiriku parkla, Suuremõisa-Käina, Lauka-Kõrgessaare, Rehemäe tee, Emmaste-Sõru.
- Lainemurdja ehitamine liinilaevu teenindava akvatooriumiosa kaitseks ja eraldiseisva kaubakai ehitamine Heltermaa sadamasse.

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja/ eestvedaja
<i>Meede 1. Maakonnasisene erinevate transpordiliikide graafikute omavaheline sidusus</i>		
Regulaarselt kooskõlastatakse erinevate huvigruppide ootused ja vajadused.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 2. Vajaduspõhise ühistranspordi süsteemi rakendamine (sh nõudeliinid ja nõudepeatused)</i>		
Teostatakse vajaduspõhise maakonna bussühenduse süsteemi väljatöötamiseks bussiliinide võrgu ja vajaduste analüüs (sh ettevõtete töötajate transport).	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus

⁴ Varuparvlaeva all mõistetakse siin põhiparvlaeva asendusparvlaeva. Lisaparvlaev – liinil oleva parvlaeva kõrvale toodud teine parvlaev, mistõttu võib juhtuda, et korraga vajavad sildumisvõimalust mitu alust.

Viiakse läbi Hiiuma maakonna avalike bussiliinide hange.	2020	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 3. Regulaarne ja kiire teavitustegevus</i>		
Luuakse elektrooniline erinevaid ühistranspordiliike ja osapooli ühendav infokanal.	2020–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 4. Arengut toetav kvaliteetne taristu</i>		
Aidatakse kaasa kiire internetiühenduse taristuvõrgu väljaehitamisele (info kogumine, vahendamine, teavitustegevus).	2019–2022	Hiiumaa Arenduskeskus
Hoitakse korras ja arendatakse Kärkla, Sõru väikelaevasadama, Orjaku ja Naistlaiu sadamate taristud.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Arendatakse Ristna jahisadamat koostöös kogukonnaga.	2020–2025	Kalana Küla Selts / Hiiumaa Vallavalitsus
Arendatakse Kõrgessaare sadamat koostöös ettevõtjatega.	2021–2025	OÜ Best Holding/ MTÜ Kõrgessaare Sadam
Töötatakse välja toetusmeede maaparandussüsteemide eelvoolude puhastustööde ettevalmistuseks.	2020–2023	Hiiumaa Vallavalitsus
Korrastatakse koostöös kohalike kaluritega järkjärgult lautrikohad.	2020–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Maanteetransport: korrastatakse valla teehoiukava.	2021–2022	Hiiumaa Vallavalitsus
Soojusmajandus: valla asutused viiakse üle energia- ja ressursisäästlikumatele soojusallikatele.	2020–2022	Hiiumaa Vallavalitsus
Toetatakse kaugküttesüsteemide ja energia koostootmisjaamade rajamist koostöös kohalike ettevõtjatega. Koostatakse soojusmajanduse arengukavad.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Heitveekäitlus: rekonstrueeritakse probleemsed reoveepuhastid.	2019–2022	AS Kärkla Veevärk
Heitveekäitlus: rajatakse ja uuendatakse ühisveevärgi- ja kanalisatsioonitorustikke ning seadmeid tiheasustusaladel (tuginedes ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukavadele).	2019–2022	AS Kärkla Veevärk
Jäätmekäitlus: kogutakse pakendijäätmed selle tekkekohal.	2020–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Jäätmekäitlus: töötatakse välja avalikest kohtadest jäätmekogumise süsteem.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus
Jäätmekäitlus: viiakse läbi korraldatud jäätmeveo hange.	2019	Hiiumaa Vallavalitsus
Jäätmekäitlus: juurutatakse biolagunevate jäätmete sorteerimise ja kogumise süsteem.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Jäätmekäitlus: teostatakse jäätmesorteerimise alast teavitustegevust.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Prügila

Tänavavalgustus: viiakse järk-järgult tänavavalgustus üle energiasäästlikele LED-lampidele ning taastuenergiaallikate toitele (päikesepaneelid).	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 5. Avaliku ruumi kujundamine</i>		
Töötatakse välja avaliku ruumi kujundamise üldpõhimõtted.	2020-2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Maakondlikult olulised investeeringuobjektid</i>		
Koostöös ettevõtjaga Kõrgessaarde kütusetankla rajamine.	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus
Kärdla, Orjaku, Sõru väikelaevasadama ja Naistlaiu kalasadama taristu arendamine.	2020–2022	Hiiumaa Vallavalitsus
Ristna jahisadama, Lõunasadama arendamine	2020-2022	SA Hiiumaa Sadamad jt huvitatud osapooled

4. KÜLASTUSKESKKOND

4.1 Maakondlikult olulised investeeringuobjektid

- Kärdla Keskväljak.
- Käina elamuskeskus “Tuuletorn”.
- Suuremõisa lossi külastuskeskus, sh juustukoda.
- Suursadama sadama-ala.
- Läänemere Teadmuskeskus (kontseptsiooni üle vaatamine ja edasiste tegevuste otsustamine).
- Reigi kiriku ja pastoraadi külastuspiirkond (EELK Reigi Kogudus).
- Kärdla kirik (EELK Kärdla Kogudus).
- Ajalooliste sakraalehitiste (Reigi pastoraat ja kirik, Kärdla kirik, Käina kiriku eksponeerimine, Kassari kabel, Puski kirik, Pühalepa kirik, Emmaste kirik, Pühalepa Vennastekoguduse Palvemaja jt) ning nende külastuspiirkondade arendamine.
- Kärdla sadama lähiümbruse arendamine, promenaadi rajamine Rannapaargu juurest Kärdla sadama ja Hausmani ning sealt edasi Roograhu matkatee väljaarendamine.
- Teematiliste matkaradade ja külastusteedade väljaarendamine, tähistamine ja teabega varustamine (s.h. Kärdla-Roograhu matkatee; Kassari kirjanduslik matkatee).
- Vabadussõjas langenute mälestusmärgi rajamine Pühalepa kiriku ette.
- Mootorpurjeka Alar rekonstrueerimine.
- Hiiumaa supluskohtade arendamine ja korrashoid, eelkõige Luidja, Liivalauka, Kassari, Lussuliiva, Mangu, Hausma, Kärdla (Rannapaargu), Tõrvanina

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja / eestvedaja
<i>Meede 1. Hiiumaa kui reisisihi tuntuse suurendamine nii kodu- kui välismaal</i>		
Töötatakse välja sihtkoha planeerimismudel, koostatakse turundusstrateegia ja viiakse see ellu.	2019–2023	Hiiumaa Arenduskeskus
<i>Meede 2. Turismiinfo juhtimine</i>		
Tehakse turismiinfo kättesaadavuse analüüs ja koostatakse tegevuskava.	2019-2023	Hiiumaa Arenduskeskus
Arendatakse välja kaasaegne www.hiiumaa.ee kui Hiiumaa visiit-veebileht.	2019–2020	Hiiumaa Arenduskeskus
Hoitakse visithiiumaa.com asjakohasena.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus
Koordineeritakse Turismimesseidel osalemist.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus / Hiiumaa Turismiliit
Koordineeritakse eriala messidel osalemist.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus
Kaardistatakse viitade, siltide, infotahvlite jm olemasolu ning seisund ja koostatakse elektrooniline andmebaas, koostatakse teabetahvlite jm uuendamise ja täiendamise tegevusplaan ning seireplaan.	2019–2021	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Arenduskeskus
<i>Meede 3. Turismitoodete ja -teenuste arenduse koordineerimine</i>		
Tehakse külastajate profiili regulaarne analüüs.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus
Arendatakse olemasolevaid kvaliteedimärke (roheline märk, EHE jne) ning hea teeninduse ja teenuste kvaliteeti.	2019–2023	Hiiumaa Arenduskeskus
Korraldatakse Hiiumaa giidide koolitusi, korraldatakse atesteerimine. Hiiumaa looduskeskkonda, -väärtusi õpetab giididele Palade Loodushariduskeskus.	2019–2025	SA Hiiumaa Muuseumid, Hiiumaa Arenduskeskus, Palade Loodushariduskeskus
Rakendatakse tugifunktsioone valdkonna tegijate (näiteks majutajad ja toitlustajad) võimekuse arendamiseks – koolitused, õppereisid jm.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus / Hiiumaa Turismiliit
<i>Meede 4. Turismiettevõtlike ja valdkonna katusorganisatsioonide võrgustamine</i>		
Analüüsitakse sihtasutuse (SA) loomise vajalikkust kogu Suuremõisa lossikompleksi majandamiseks ja arendamiseks, mis baseerub tihedale koostööle koolide, kohaliku omavalitsuse, turismiasjaliste, mittetulundusühingute ja ettevõtetega.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus / Hiiumaa Ametikool
<i>Meede 5. Külastustaristu arendamine</i>		
Koostatakse tegevuskava külastustaristu arendamiseks.	2019-2022	Hiiumaa Vallavalitsus/ Hiiumaa Arenduskeskus
Arendatakse ja hoitakse korras Lõpe kultuuri- ja dendroparki.	2020-2025	Hiiumaa Vallavalitsus koostöös eraomanikuga
Maakondlikult olulised investeeringuobjektid		

Kärdla Keskväljak	2019–2021	Hiiumaa Vallavalitsus
Käina elamuskeskus „Tuuletorn”.	2019–2020	Hiiumaa Vallavalitsus
Suuremõisa lossi mõisakompleksi, sh juustukoja kaasajastamine põhimõttel, et Suuremõisa kannab paikkonnas mitut funktsiooni (terviklik kompleks on ca 25 kõrvalhoonet ning põlispark koos alleedega).	2020–2025	Hiiumaa Ametikool Hiiumaa Vallavalitsus
Läänemere Teadmuskeskus (kontseptsiooni üle vaatamine ja edasiste tegevuste otsustamine).	2020	Hiiumaa Vallavalitsus
Hiiumaa supluskohtade arendamine ja korrashoid, eelkõige Luidja, Liivalauka, Kassari, Lussuliiva, Mangu, Hausma, Kärdla (Rannapaargu), Tõrvanina (MATA).	2020-2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Temaatiliste matkaradade ja külastustekondade väljaarendamine, tähistamine ja teabega varustamine (s.h. Kärdla-Roograhu matkatee; Kassari kirjanduslik matkatee) (MATA).	2020-2025	Hiiumaa Vallavalitsus/ Hiiumaa Arenduskeskus

5.KESKKONNAHOID JA -TEADLIKKUS

5.1 Maakondlikult olulised investeringuobjektid

- Lehtma ja Sõru sadama rajatiste (nt kai) ümberehitamine, vältimaks ranna-alade erosiooni.
- Nuutri, Luguse, Jausa ning Suuremõisa jõe jt jõgede suublade puhastamine, Suuremõisa tiikide puhastamine.
- Pihla oja ja Paope oja, Suuremõisa jõe jt jõgede koelmualade taastamine.
- Hiiumaa jäätmejaama tehnoloogia kaasajastamine, taristu uuendamine ja laiendamine.

Tegevuskava	Elluviimise aeg	Vastutaja / eestvedaja
<i>Meede 1. Looduses liikumise monitoorimine ja suunamine</i>		
Paigaldatakse suunavad viidad, sildid, infotahvlid vm asjakohased teabevahendid avalikesse kohtadesse sh teadvustatakse Hiiumaa looduse ja inimese koostoimimise kestlikkust toetavaid väärtusi ning eksponeeritakse sihipäraselt mh pärandkultuuri ja muinsuskaitseobjekte.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Paigaldatakse jäätmemahutid enimkasutatavatesse looduses liikumise kohtadesse ja korraldatakse jäätmete äravedu.	2019–2022	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 2. Tootjate ja tarbijate teadlikkuse kasvatamine</i>		
Korraldatakse koolitusi, infopäevi, konverentse jm. tegevusi asjakohastel teemadel.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus / Palade Loodushariduskeskus
Viiakse läbi teadlikkust suurendavaid kampaaniaid (sh võistluslikud) sotsiaalmeedias	2019–2023	Hiiumaa Arenduskeskus

jm kaasaegseid elektroonilisi infokanaleid ja -võimalusi kasutades.		
Tehakse ja levitatakse teadlikkust suurendavaid info- ning trükimaterjale.	2019–2025	Hiiumaa Arenduskeskus/ Palade Loodushariduskeskus
Korraldatakse suve- ja talveülikoole rohemajanduse jm keskkonnahariduse teemadel	2020–2025	Hiiumaa Arenduskeskus/ Palade Loodushariduskeskus
Toetatakse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga (ÜVK) liitumist.	2020-2025	AS Kärkla Veevärk
Osaletakse hajaasustuse programmis.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Meede 3. Üleminek keskkonnasäästlikele toodetele ja teenustele valla asutustes</i>		
Järk-järgult minnakse üle keskkonnasäästlikele toodetele ja teenustele.	2019–2025	Hiiumaa Vallavalitsus
Energia- ja kliimakava koostamine	2020-2025	Hiiumaa Vallavalitsus
<i>Maakondlikult olulised investeeringuobjektid</i>		
Jäätmejaama rajatakse uus 5 000 m ² asfaltbetoonkattega jäätmete vaheladustamise plats, vahetatakse välja konteinerpark, rekonstrueeritakse jäätmepress ja kontorihoone. Rajatakse kogu alale piirdeaed jäätmete lendumise ja kuritegevuse vältimiseks. Paigaldatakse kogu territooriumile valgus ja videovalve.	2019–2025	Hiiumaa Prügila